

Helme-Tõrva Elu

Hind 4 krooni

Nr 15 (223) 25. september 2008

Hetk kontsert-aktuselt.

3 x Asta Tsiirp

Ritsu lasteaed-alkkool sai 15aastaseks

Ritsu lasteaed-alkkool peab iga aasta 1. septembril sünnipäeva. Sel aastal oli see eriti pidulik, sest asutusel täitus 15 tegutsemisaastat.

Igal koolil on oma minevik, olevik ja tulevik. Ritsu kandis on haridust antud varemgi, seda 1952.–1965. aastani Helme 4klassilises algkoolis asukohaga Madil.

Pärast pikka pausi avati 1993. aastal tollase vallavanema Lembit Mäesalu ja lasteaed-alkkooli juhataja Asta Vallandi initsiatiivil Ritsu lasteaed-alkkool.

Praegu moodustavad lasteaed-alkkooli Helme valla munitsipaalomandis olev lasteaed ja 4klassiline algkool.

15 aastaga on lasteaias ja koolis käinud ja õppinud kogunenud 355. 2008/2009. õppeaastal käib lasteaias 44 last ja koolis 28 õpilast.

Väike kool on oma igapäeva tööde ja toimetuste kõrval osalenud paljudel maakondlikel ja ka vabariiklikel laulu-, tantsu- ja spordipidudel.

Lastega töötades ei saagi ükski inimene vananeda. Nii on ka meie maja meeskonnaga, kes lööb koos lastega kaasa juba väljakujunenud traditsioonilistel üritustel: mihklilaatadel, perepäevadel, jõulupidudel, vastlapäevadel, kevadpäevadel. Ei ole möödunud ühtegi pidu, kus terve maja rahvas ei tantsiks, teeks näitemängu ega laulaks.

Tõelised oma ala meistrid on lasteaed-alkkooli loomisest saadik majas töötanud Katrin Viskov ja Siiri Tomp.

5. septembril kogunes Ritsu lasteaed-alkkooli kontsert-aktusele 90 inimest: vilistlasi, endisi töötajaid, külalisi. Täname kõiki, kes meid selles tähtsal päeval mees pidasid, õnnitlesid ning tervitasid.

Tulevikust rääkis Helme vallavanem Tarmo Tamm, kes soovis meile pikka igat.

Kontsert-aktuse lõpus kõlasid kunagise Ritsu-kandi pedagoogi Hilda Pikkuri luuleread:

Tulevik saab olevikuks, olevik saab minevikuks - mis on olnud, see on jäänud meie mälestustemaale ...

Pidulik õhtu lõppes ühises kohvilauas.

Ritsu lasteaed-alkkool on 15 aastaga tõestanud, et väike võib olla ka suur.

Ülle Taal
Ritsu lasteaed-alkkooli juhataja

Tõrva linnavalitsuse korraldus
Tõrva, 4. september 2008 nr 164

Kohanime määramine

Võttes aluseks kohanimeseaduse (RT I 2003, 73, 485; 2004, 22, 148) § 4 lg 2 ja § 5 lg 3,4 ja § 6 lg 1,2, Tõrva Linnavolikogu määruse nr 2, 09.02.1999 "Tõrva linna kohanime määramise korra kehtestamine" annab Tõrva Linnavalitsus k o r r a l d u s e :

1. Määrata Tõrva linnas asuva töökoja (ehr. kood 120548186) aadressiks Valga maakond Tõrva linn Raba tn 2 (lisa: asukoha skeem).

2. Keskkonnaosakonna juhataja Heino Soomlaisil avaldada üldnimetatud kohanime kohta eelteade Tõrva Linnavalitsuse teadetahvilil (aadressil Kevade 1, Tõrva) ja ajalehes Helme-Tõrva Elu vähemalt 30 päeva enne kohanime kinnitamist. Asjast huvitatud isikutel on õigus 25 päeva jooksul arvates eelteade avaldamisest esitada linnavalitsusele omapoolsed ettepanekud.

3. Korralduse p 1 jõustub 4. oktoobrist 2008.

4. Korraldus p 2 jõustub teatavastegemise hetkest.

5. Käesoleva korralduse peale võib esitada Tõrva Linnavalitsusele vaike haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korraldusest teada saama või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavastegemisest.

Agu Kabrits
Linnapea

Signe Kiin
Linnasekretär

Tõrva linnavalitsuse korraldus
Tõrva, 4. september 2008 nr 165

Kohanime määramine

Võttes aluseks kohanimeseaduse (RT I 2003, 73, 485; 2004, 22, 148) § 4 lg 2 ja § 5 lg 3,4 ja § 6 lg 1,2, Tõrva Linnavolikogu määruse nr 2, 09.02.1999 "Tõrva linna kohanime määramise korra kehtestamine" annab Tõrva Linnavalitsus k o r r a l d u s e :

1. Määrata Tõrva linnas asuva tehnikahoiu väljaku (ehr. kood 220563794) aadressiks Valga maakond Tõrva linn Raba tn 3 (lisa: asukoha skeem).

2. Keskkonnaosakonna juhataja Heino Soomlaisil avaldada üldnimetatud kohanime kohta eelteade Tõrva Linnavalitsuse teadetahvilil (aadressil Kevade 1, Tõrva) ja ajalehes Helme-Tõrva Elu vähemalt 30 päeva enne kohanime kinnitamist. Asjast huvitatud isikutel on õigus 25 päeva jooksul arvates eelteade avaldamisest esitada linnavalitsusele omapoolsed ettepanekud.

3. Korralduse p 1 jõustub 4. oktoobrist 2008.

4. Korraldus p 2 jõustub vastuvõtmisele järgneval päeval.

5. Käesoleva korralduse peale võib esitada Tõrva Linnavalitsusele vaike haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korraldusest teada saama või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavastegemisest.

Agu Kabrits
Linnapea

Signe Kiin
Linnasekretär

Tõrva linnavolikogu 16.09.2008 istungil arutati ja otsustati:

1. Volikogu kuulab ära linnapea ülevaate linnavalitsuse ja hallatavate asutuste vahepealse tegevuse kohta.

2. Volikogu võttis vastu Tõrva linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukava.

3. Võeti vastu Tõrva linna 2008. aasta lisaelarve ja tehti muudatused eelarves.

4. Volikogu kehtestas Valga tn 51a kinnistu detailplaneeringu.

5. Arutati õpilaste sõidukulude hüvitamise korra muutmist. Muudatusette sissemõtte otsustati teha oktoobrikuusel istungil.

6. Volikogu lähetas volikogu esimehe Ülle Juhti õppereisile Ukrainasse Valgamaa omavalitsuste liidu delegatsiooni koosseisus ajavahemikus 21.–28. september 2008.

Signe Kiin
Linnasekretär

TEADE

Tõrva linnavolikogu määrusega 16.09.2008 a nr 24 kehtestati Tõrvas Valga tn 51a kinnistu detailplaneering. Läbiviidava detailplaneeringu eesmärk oli maa-alala sihtotstarbe muutmise äri-, elamu- ja transpordimaaks.

Planeeringuala 17 880 m² jagati kruntideks, määrati ehitusõigused, tehnovõrkude ja rajatiste asukohad, liikluskorraldus, haljastuse ja heakorra põhimõtted. Detailplaneeringu avalikul väljapanekul ei tehtud ühtegi ettepanekut planeeringu muutmiseks ega täiendamiseks.

Keskkonnaosakond

JÄRGMINE HELME-TÕRVA ELU ILMUB 9. OKTOOBRIL.
Toimetus ootab kaastõid hiljemalt 29. septembriks.

Lisa 1 Tõrva Linnavalikogu 16.09.2008 määrusele nr 23

Lisaeelarve september 2008.a.

TULUD	
Lasteaia kohamaksud	62 000,00
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	100 000,00
Valga Maavalitsus	40 525,00
Eesti Kultuurkapital	20 500,00
Mulgi Kultuuri Instituut	8 000,00
Muud tulud (pangaintressi tulu)	51 000,00
	282 025,00
KULUD	
Lasteaed Tõrvalill	37 000,00
Tänavavalgustus	100 000,00
Tõrva Noortekeskus	40 525,00
Spordiüritused	31 500,00
Tõrva Kultuurimaja	17 000,00
Tõrva Gümnaasium	5 000,00
Linnavalitsus	43 000,00
Turism (I-Punkt)	8 000,00
	282 025,00
Eelarve muudatus	
KULUD	
Kultuuriürituste toetused	-6 000,00
Kultuurimaja	6 000,00

Politsei soovitusel alanud kooliaastaks

Kooliaasta algus on edukalt seljataga. Ka esimese klassi õpilased on nüüdseks jõudnud tutvuda oma kooliteega ja pisut koolieluga harjuda. Politseinikud on omalt poolt septembri algusest peale püüdnud kaasa aidata laste turvalisuse tagamisele igapäevaeluolukorras.

Kuiigi liikluskasvatusega tehakse algust juba lasteaia, peaks iga lapsevanem siiski ka kodus oma lapsele veelkord põhitõed üle kordama.

Suurenenud on nende õpilaste arv, kes sõidavad kooli ja koolist koju jalgratta, mopeedi või rolleriga. Tuletame neile siinkohal veelkord meelde, et oma sõiduvahendi peab iga juht ise enne sõidu alustamist üle kontrollima.

Jälgige, et põleks vajalikud tuled, oleks olemas vajalikud helkurid, kaitsekiivid ja muu turvavarustus. Mopeedi- ja rollerijuhil vanuses 14–16 eluaastat peab olema kaasas juhiluba (ohutute sõiduvõtete tundmist tõendav tunnistus).

Jalgratturil vanuses 10–15 eluaastat peab kaasas olema jalgratturi juhiluba.

Sügisel korrastamata ja niitmata maavaldusi laastab kevadel kahjutuli

Kulupõletamine on keskkonnaministri määruse kohaselt keelatud tegevus, ometi on hooletusest alguse saanud kulupõlengud kevaditi päästjatele suureks mureks.

Seetõttu kutsuvad päästeteenistus maomanikke üles korrastama oma maad just sügisel, et kevadised kulupõlengud teie vara kallale ei ulatuks. Ka sel aastal lõppesid mitmed kulupõlengud väga traagiliselt.

Valgamaal Helme vallas hukkus kululeekides vanem naisterahvas, korduvalt olid ohus elumajad ning hävis mitmed kõrvalhooned. Sageli levis põllult alguse saanud kulupõleng metsa alla.

Tuleb mõista, et niitmata ja kuuvanud heinamaad mööda levib kahjutuli väga kiiresti. Tuulise ilmaga on kulupõlengu kustutamine keeruline ülesanne isegi kogunud ning spetsiaalse tehnikaga varustatud pääste-

Tähelepanelikud peaks olema kõik liiklejad: nii jalakäijad kui ka juhid.

Hea juht, hooli meie lastest, sõida mõistliku kiirusega ja lase neil ülekäigurajal ohutult üle tee minna. Jälgi palun koolide juures peatunud busse, sest nende tagant võib välja joosta laps. Pane alati enne sõidu alustamist tuled põlema ning ole igati eeskujuks meie pisikestele liiklejatele.

Õige pea on käes sügisene pimedus ja selleks ajaks tuleb kõikidel jalakäijatel end varustada helkuriga.

Tark lapsevanem on oma lapsele juba selgitanud, et kooli võetakse kaasa ainult vajaminevaid esemeid, koduvõtmeid ja mobiiltelefone järelvalveta jätta ei tohi ning oma koju ei kutsuta juhututtavaid ega võõraid.

Jätkugu hästi alanud kooliaasta sama edukalt lõpuni!

Politseinike poolt turvalist kooliteed kõigile!

Külliki Jegorov

Tõrva konstaablijaoskonna juhtivkonstaabel

töötajatele.

Kui omanik on oma maavaldused kenasti hooldanud, aitab see ära hoida juhuslikust suitsukonist või ka suure tuule tõttu toimunud elektriliinide kokkupuutest tekkinud sädemetest põhjustatud kulupõlengud. Ja miks mitte ka naabrile sügist maadekorrastust meelde tuletada, sest tuli maavalduste piire ei tunnista.

2008. aasta 1. augustil jõustus keskkonnaministri määrus "Metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuded", millega on keelustatud kulu põletamine pärast lume sulamist. Selle kohaselt algab tuleohtlik aeg kevadel pärast lume sulamist ning lõpeb sügisel vihmaste ilmade saabudes.

Tuleohtliku aja alguse ja lõpu määrab Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut.

Lõuna-Eesti päästekeskus

Fällarna haavik Vormsil.

Postimees/Scanpix

Valgamaa õpilaste preemiareis Loode-Eestisse ja Vormsile

Vahetult enne uue õppeaasta algust, 25.–27. augustil, toimus maakonna bioloogia- ja geograafiaolümpiaadide parimatele ja neid juhendanud õpetajatele huvitav preemiareis Loode-Eestisse ja Vormsi saarele. Õpilasi oli Tõrva, Valga ja Otepää gümnaasiumist ning Pühajärve, Riidaja ja Hargla põhikoolist.

Esimesel päeval tutvusime Paldiski linna ajaloo ja loodusega. Saime teada, et linna asutas 1718. aastal merekindlusena tsaar Peeter I. Paldiski oli kaua aega suletud, salajane linn, sest seal paiknesid endise Nõukogude Liidu sõjaväeosad. Paigas oli ka tuumaalveelaevnike õppekeskus.

Viimane Venemaa sõjalaev lahkus Paldiskist 1994. aastal ja nüüdseks on linn palju muutunud.

Looduse poolest on Pakri poolsaarel, kus linn asub, kõige huvitavam pankrannik. Tegime selle all pika jalutuskäigu, mille käigus uurisime kivimite ladestumist ja kivistisi. Ühel poisil õnnestus kohtuda nastikuga, kes oli end kividele soojendada seadnud.

Õhtupoolikul külastasime veel Padise kloostri varemeid. Pärast seda sõitsime ööbimiskohta – Gab-

riela motelli. See asus väga looduskauis kohas metsa sees. Võisime ümbruskonnas korjata pohli ning mustikaid, supelda meres ja imelda loojuvat päikest.

Teist päeva alustasime Nõva loodusradadel. Kohalik giid rääkis meile huvitavalt sealse looduse eripäradest ja õpetas meile looduses käitumist. Põnev oli kuulda lugusid üksikute puude omapäradest ja saada õpetust selle kohta, kuidas kuulata vaikust.

Noarootsi poolsaarel saime teada, et see on kunagi olnud hoopis saar, sest Loode-Eesti kerkib pidevalt. Viibisime Silma looduskaitsealal. Saime teada, et Sutlepa meri on jäänukjärv, mis tekkis paarsada aastat tagasi maakerkimise tõttu ja millel praegu ühendus merega puudub.

Nõva ümbruses on nii rannaniite, roostikke kui kadastikke. Külastasime ka Lyckholmi mõisahoonet. Seal oli muuseum, kus võisime isegi kangakudumist proovida. Õhtul külastasime Haapsalus poodi ja kiirustasime seejärel Rohuküla sadamasse, et jõuda praamile. Järgneva öö veetsime juba Vormsi saarel Norrenda puhkemajas.

Kolmas päev oli pühendatud

Vormsi saarele. Hommik algas küll vihmasajus, kuid meie sellest ei hoolinud. Teejuht oli kohalik väga laia silmaringiga noormees, kes tegi meile huvitava ringsõidu mööda Vormsi saart.

Saarel on mitmekesine maastik: on roovälju, loopealseid, puisniite, metsi, soid. Eriti põnev oli mererand. Ringsõit algas keskusest Hullost. Külastasime kirikut, surnuaeda, muuseumi, vaatlesime suuri rändrahnne.

Vormsi saarel on elanud palju rootslasi ja suviti käib neid seal ka praegusel ajal tihti. Kohanimedki on rootsipäraseid. Saime teada palju huvitavat saare ajaloost ja tänapäevalust.

Päev oli küll pingeline, kuid tuju kõigil hea. Kodudesse tagasi jõudsimel kolmanda päeva hilisõhtuks.

Selle meeldejääva sõidu organiseeris meie Valgamaa Keskkonnateenistus eesotsas Mait Kuusikuga. Olema talle selle eest tänulikud. Ühtlasi täname ka meiega kaasas olnud giidi Viire Vahtrat ja sõbraliku bussijuhti.

Tõrva gümnaasiumi õpilased:

Urmo Kannukene,

Jüri Lääs

Marietta Juurikas

Tõrva 4H Jõulumäe suurlaagris

Sel suvel toimus Pärnumaal Jõulumäe tervisekeskuses 4H suurlaager, kus said kokku 4H-kad Eestist ja mujaltki. Tõrva klubist käis laagris 21 õpilast ning juhendajatena õpetajad Luule Rikkand ja Eve Tilk. Laagrisse saabusime esmaspäeval, 28. juulil ja olime seal 1. augustini.

Programm oli sisutihe ja tegevust jätkus kõigile, mis tagas selle, et tõrvakad said näidata oma usinust ja igal pool silma paista. Juba saabumise õhtul suutis Taino Tilk laagrilised rahvatantsu tantsima panna, mis oli äärmiselt positiivne, sest paljude jaoks oli see esmakordne kogemus.

Paistsime silma ka sellega, et üks õhtujuhte laagris oli Edward Rebane, kes nagu ikka, oli särav ja energiline.

Teine päev oli käsitööpäev ja kindlasti said kõik noored endale

ise midagi valmistada. Kolmas päev oli paljude lemmik – spordipäev. Näidata sai osavust paljudel aladel. Näiteks kiikingul osutus osavaks Kristo Vahar, kes suutis ligi 30 korda üle võlli kiikuda. Proovida sai ka vibulaskmist, karkudel kõndimist ja palju-palju muud.

Neljapäev oli looduspäev. Ennelõunal käisime miniloomade farmis ja pärastlõunal õpiti juhendajate abil kasutama GPSi. Toimus talendijaht, kus meie poisid osalesid Härjatantsuga.

Laululähingus mängis imearmast mutionu Jaak Lepik. Züriisse õnnestus pääseda ka meie Karl-Sander Sorol. Sel õhtul jagati ka auhindu ju tunnustati paremaid. Tõrva sai tubli ja aktiivse osavõtu eest preemiaks 6 piletit süstamatkale Pärnu lähel.

Kogu laagri vältel anti välja laagri ajalehte Plagu, mille peatoimetaja oli Siim Sokk. Tõrvakatest tegid kaasa Liis Sokk fotograafi ning Anni

Viljaste ja Adeele Sepp reporteritena. Ajalehega sai tehtud tublit tööd: igal hommikul said laagrilised lugeda värsked uudised.

Reedel toimus käsitöölaad, milleks valmistusime juba kodus. Täname Carmen Põldsalu ja Valev Eleranda, kes meid suveniiride valmistamisel aitasid.

Kokku oli laagrilisi üle 400, sealhulgas osales rahvusvaheline klubi, kus olid koos 4H-kad USAst, Šveitsist, Saksamaalt, Soomest ja Lätist.

Kogu laager valmistas noortele äärmiselt positiivse elamuse ja võib öelda, et Tõrva lapsed ja ka juhendajad, kes seal käisid, jäid väga rahule. Oma laagrijuttudega oleme kadedaks teinud need, kes ei saanud seekord Jõulumäele tulla.

Ootame juba sügislaagrit, et saada uusi elamusi ja kohtuda vanade sõpradega.

Liis Sokk

Helme lastekodu aastad

(Algas 22. novembri lehes)

Liikus legend, et kui kohalikud inimesed olid ühel sügishommikul ärganud, näinud nad, et kirikutorni kukk oli kiriku kõrvale alla orgu oja jooma läinud. Teadmata on, kuhu kukk hiljem kadus. Kirikul olid alles osa kivikatusest ja laed selle all ning isegi osa aknaid. Sel ajal oleks saanud kiriku suhteliselt vähese vaeva ja kuluga taastada, oleks vaid siis selle ajaloolist väärtust osatud hinnata. Vastupidi, kirik oli nagu antud lindpriiks ja igauks võis seda lammutada. Järgemööda kadusid linna-meeste ahjudesse laelauad, laetalad ja katuse tugisõrestik. Mäletan, et kui ükskord järjekordset katusesõrestiku prussikoormat hobusega linna müügiks veeti, irvitasid vedajad, et nende eest tuleb küsida topelt hinda, sest need on pühad puud. Armu ei antud ka kiviseintele. Kopsimise peale tagant tühjana tundunud seinasse löödi auk ja avastati sealt tõesti suur salapeidik, kust viis alla kivitrepp, mis lõppes suure lameda kiviga, mille üleskangutamiseks siiski hakkama ei saanud. Räägiti, et see peidik oli määratud hinnaliste kirikuvarade ja reliikviade peitmiseks sõdade ajal. Avamise momendil oli see tühi. Jääb mõistatuseks, miks on peidiku trepi lõpus suur kivi ja mis võiks selle all veel peituda, võib-olla kiriku nurgakivi ürikud? Kui altarialused suured plaadid kõrvale nihutati, tuli seal nähtavale kaks pikergust süvendit. Arvatavasti olid need ette nähtud hauakambriteks, kuid need olid samuti tühjad. Väiksemaid tühimikke avastati seintes veel teisigi. Katuseviil jäi veel tükiks ajaks taeva poole turritama, kuni lõpuks seegi kokku varises.

Nagu karistuseks jumalakoja rüüstamise ja teotamise eest, said kiriku sees toimunud mürsuplahvatuses kaks lastekodu poissi surma ning paljud poisid said haavata, millest oli juba eespool juttu.

Veel praegugi võib tähelepanelikumal vaatlemisel näha kiriku altari-poolsel seinal killuhaavu, mis vihuna ülespoole suunduvad.

Õeldakse, et jumal näeb ja karistab ning nii see tookord ka oli.

Kirikuvaremed olid ükskord ka poiste julguseeksami andmise kohaks. Pioneerijuht valis kandidaatide seast niimoodi välja need, keda võtta väliäärde, mis otustati korraldada internaadi lähedal põldude keskel asuval metsakünkal. Laagrisse soovija pidi öösel pimedas kolm korda ümber kiriku käima ja siis kiriku ukseavast sisse minema. Olin ka ise üks kandidaatidest. Tegin ümber kiriku kohustuslikke tiire, kuna samal ajal kostsid kiriku seest mingid mürtsatused ja koledad hääled. Kuigi teadlikult kinnitasin endale, et mingeid vaime ega midagi üleloomulikku ei ole olemas, oli mul siiski kerge hirm. Kui lõpuks kirikusse sisenesin, kuulsin, nagu oleks kusagilt ülevalt müürivaremete pealt kive alla loobitud. Kartsin, et võin mõnega neist vastu pead saada. Siis aga haarati mind selja tagant ja tõsteti õhku. See oli nii ootamatu, et ehmatas mind tõsiselt ja ainult hirmukramp, mis mu kõri kinni nõoris, ei lasknud mul hirmukarjet esile tuua. Olin julguseeksami sooritanud, kuigi ausalt öeldes oli minu julgus sel momendil küsitav.

Eks inimeses ole ikka peidus see ürgne enesealhoiuinstinkt, mis teda kaitseb liigse hulljulguse eest. Sügisel pimedas avastasime, et kiriku alaritagusele seinale oli ilmunud suur, peaaegu maast laeni ulatuv laialisirutatud kätega inimese udune varjukuju, millel võis eristada ka pead ja keha. Mõnel õhtul see kadus, siis aga ilmus taas. Loopisime "vaimu" kividega, kuid see teda ei häirinud. Siis püüdsime teda hirmutada "tulesülgamisega" ja selleks hetkeks, kui tulekera alaritagust seinast valgustas, ta kadus, kuid ilmus

samasugusel kujul tagasi, kui saabus jälle pimedus. Kordasime "tulesülgamist" palju kordi, kuid tulemus oli ikka sama. Hakkasin sügavamalt mõtlema, mis küll võis sellise kujutise sinna seinale tekitada. Panin tähele, kui kirikumõisa rõdu trepivalgustus ei põlenud, ei olnud ka varju ja vastupidi ning lahendus oligi käes. Kiriku teise otsaviilu aknaraam, kui kirikumõisa rõdutrepi valgustus põles, moodustaski altari-poolsel seinale ähmase ristiku kujulise varju, mida võis fantaasiat appi võttes pidada laialisirutatud kätega inimese varjuku või ka ristilöödud Jeesus Kristuse varjukujuks. Esialgu ma kellelegi oma avastusest ei rääkinud. Tegin asja veel põnevamaks ja rääkisin, et ma saan "vaimu" käsutada ja kui tahan, võin ta mõnel õhtul seinalt ära ajada. Poisid seda ei uskunud, aga kui nad nende enda poolt määratud õhtul seda seinale ei näinud, olid nad hämmingus. Olin kustutanud määratud õhtul kirikumõisa rõdutrepi tule.

Nad soovisid, et ma seda mõnel teisel õhtul veel kordaksin ja ma tegin seda. Nüüd jäid nad mind peaaegu uskuma. Lõpuks avaldasin poistele saladuse. Nende arvates ei olnudki see mingi saladus ja nad arvasid, et selle peale oleks võinud ka nemad tulla.

Umbes "Kolumbuse munaga" sarnane lugu.

Pärast algkooli lõpetamist Helme lastekodus jätkasin õpinguid Tõrva linna 1. 7-klassilises koolis (al 1952 a Tõrva keskkool), mis asus Männiku tänaval ilusas suures hoones. Koos minuga tulid sellesse kooli paljud lastekodu lapsed ja see aitas siin kiiremini kohaneda. 7. klassi lõpetasin Jaan Kadaiga, kuid tema keskkooli minuga edasi õppima ei tulnud. Minu klassiväline tegevus oli seotud lastekoduga, sellepärast ei suudagi meenutada, et oleksime pärast tunde siin midagi erilist korda saanud.

Kõige huvitavam osa päevast oli koolist koju tulek, sest siis olime iseenda peremehed ja saime natuke vabadust maitsta. Kooli läksime tavaliselt läbi linna, kuid sügisel ja keva-

del meeldis meil koolist tagasi tulla alati üle Tantsumäe. Nii kutsutakse kohta, mis jääb linna poolt vaadates Ohne jõe vastaskaldale. Kevaldel, jäämineku ajal, oli seal huvitav vaadata, kuidas kiire veevool suure mürinaga jäätükke allavoolu kandis. Seda looduse võimast vaatamängu võis lõpmatuseni jälgida ja igav ei hakanud. Siis oli ka Tantsumäe ja linna vaheline sild üle Ohne jõe suures ohus. Selle toed pidid vastu võtma jäätükide tugevaid lööke ja vankusid silmnähtavalt. Hiljem kevaldel, kui rohi juba tärkas ja mäenõlvadel hakkasid sarapuupõõsaste all õitsemata sinililled, meeldis meil käia muinaslinnuse kungastel, mida lahutasid sügavad järsunõlvadised orud. Sügisel, esimeste külmade saabudes, tekkis Tantsumäe silla kõrval asuvale üle ujutatud jõeluhale jää, mis oli hästi sitke ja kandis meid juba siis, kui oli alles paari-kolme sentimeetri paksune. Ja nii me tegimegi seal oma julgustükke, liikudes kiiresti sellel õhukesel pragiseval ning lainetena vajuval noorjääle. Kukkusin ükskord läbi jää ja minu õnneks ei olnud vesi seal kuigi sügav, ainult kõhuni. Pidin tükk aega sumama, enne kui jääle tagasi sain. Kaldal võtsin märjad riided seljast, väänasin neist vee välja ja läksin kooli. Lõplikult kuivasid riided siis, kui koolitunnis istusin. Soovisin ainult, et mind klassi ette vastama ei kutsutaks. Siis oleks ma pidanud hakkama seletusi andma, miks ja kus. Olime karastunud lastekodu poisid. Käisime külmal ajal õues õhukeste puuvillaste riietega ja suhteliselt soojal ajal poolpaljalt ning paljajalu, sellepärast selline väike suplus mind põdema ei pannud.

Lõpetanud 7. klassi tuli mul otsustada – mida teha edasi? Oli kaks võimalust, kas jätkata õpinguid keskkoolis või minna ametit õppima.

Lastekodust lubati keskkooli ainult neid, kes olid lõpetanud 7. klassi heade hinnetega. Minul oli aga saksa keel rahuldav. Lastekodukaaslase Rein Pulleritsu soovitusel, kes õppis juba keskkoolis, otsusta-

sin siiski keskkooli edasi õppima minna ja selleks hakkasin käima saksa keele õpetaja kodu oma saksa keele hinnet parandamas. Mäletan, et lugupeetud õpetaja Veera Kärsna suhtus oma kodus minusse ülimalt heatahtlikult, kuigi koolis ei olnud ma tema tundides olnud, pehmelt öeldes, kuigi pai pois ja olin hävitanud tal nii mõnegi närvi-raku. Mind pani imestama, et mind kutsuti isegi nende söögilauda, kui olime selle päeva õppetüki läbi võtnud. Suvine pingutus kandis vilja, minu saksa keele hinne parandati "heale" ja tee keskkooli oli ka minu jaoks lahti. 1. septembril astusin sisse Tõrva keskkooli Puiestee tänavale koolimaja uksest ja minust sai 8. klassi õpilane.

Peagi said keskkoolipoisid lastekodu peahoones omaette toa ja enam ei pidanud me kirikumõisas internaadis õõbimas käima. Koolis hakkasime käima õhtuses vahetuses. Vahepeal olid lastekodust keskkooli tulnud veel Elsa Kinnonen, Helmi Lippart, Siivi-Sirje Reinup, ja Rein Grünbach. Ka kasvatajate suhtumine meisse muutus. Meile hakati andma rohkem iseseisvust oma õpingute, vaba aja ja olme korraldamisel. Kui siiani olime pidanud kandma nii suvel kui ka talvel puuvillast hallist triibulist riidest sportliku tegumoe-ga pükse ja tuulepluuse või dresse, siis nüüd muretseti meile villased üleriided. Nõuti ju keskkooliski, et me kannaksime viigipükse. Mäletan, kui mu klassiõde enne seda mulle puuvillaste hallide riiete pärast märkuse tegi, saamata aru, et meil lihtsalt ei olnud paremaid riideid. Meil puudusid paljud asjad ja võimalused, mis olid kodulastel. Õnneks me selle pärast ei põdenud, sest elus oli meie arvates palju tähtsamaid asju kui riided.

Keskkooli lõpetamiseni jäid mõned aastad ja ma seadsin endale eesmärgiks see edukalt lõpetada. Tutvusringkonda lisandusid klassikaaslased keskkoolist ja uued õpetajad, kuid see on juba omaette lugu.

Sellest ajast tahaksin veel meenu-

tada Tantsumäge ja seal toimunut.

Ohne jõgi, mis voolab läbi Tõrva linna ja Tantsumäe serval, pakkus alati palju huvitavat. Käisime seal ujumas, püüdsime kalu ja vahel ka paadiga sõitmas. Tol ajal tegi jõgi pärast Tantsumäe silda kääru kõrge järsku kalda alt ja selle pealt avanes jõe kaunis vaade. Hiljem ehitati selle järsku kalda peale kiosk, mille kõrvale laudpõrandale olid paigutatud lauad ja toolid. Kaldajärsaku sisse kaevatud süvendite olid paigutatud väikesed lauad ja pingid, mille kohale ulatusid magesõstra põõsaste oksad ja kuhu viisid trepid. Seal õhtuti kaaslasega istudes võis Ohne jõe ilu täiel määral nautida. Kioski kõrvale oli püstitatud lattisõrestikust moodustatud läbikäik, mille ülemist osa ehtis lattidest kujundatud kiri "KOHVIK". Kohvi selles kioskis kunagi ei pakutud, küll aga kangemat kraami ja suupisteid ning külalastajaid oli seal rohkesti, eriti aga tantsuõhtutel, mida korraldati kõrvalasuval tantsupõrandal. Tantsupõrandat valgustasid kellukesekujulised värvilised valgustid. Tantsulugusid mängisid kohalikud pillimehed, sealhulgas Tõrva keskkooli orkester TKO. Vahel toimusid ka kakkused Helme mehhaniseerimiskooli e. "Pullijaama" poiste ja Tõrva linna poiste vahel, kui ei suudetud ilusaid tüdrukuid omavahel ära jagada. Mäletan juhtumit, kui hoobi saanud pois kaldajärsakust kukerpallitades alla lendas. Õnneks olid sellised arveteklaarimised siiski harvad ja tantsupeod toimusid rahumeelselt ja lõbusalt. Tantsumäe vabaõhulaval korraldati tihti laulu- ja tantsupidusid ning isetegevuskontserte. Siis oli pealtvaatajaid alati palju. Istuti seltskonniti murul ja tunti ennast vabalt. Vabaõhulava kõrvale oli suur kiik, mis kunagi puhata ei saanud. Võib liialdamata öelda, et sel ajal kees Tantsumäel elu ja see oli ümbruskonna kõige armastatum ajaviite- ja lõbustuskoht. Olime koolipoisid ja meil oli õhtuti sellistes kohtades viibimine keelatud, kuid salaja käisime seal ikka kohalikkudele piilumas.

Oh aegu ammuseid, oh aegu kauneid neid, kui saaksin korraks tagasi ma teid!

Küpsuseksamid edukalt sooritatud ja lõpupeod peetud, oli vaja otsustada, kuhu minna ametit õppima. Eriti palju valikuvõimalusi ei olnud, sest majanduslik olukord seadis sellele piirid. Tuli valida selline ametikool, kus oleks säilinud kas või minimaalsemgi riiklik toetus ja mille lõpetamise järel oleks saanud kiiresti hakata tööle ning raha teenima. Mulle oli juba lapsest saadik meeldinud meremehe elukutse ja selle omandamiseks astungingi Tallinna Tehnilisse Kooli ehk "Karuga akadeemiasse", nagu me seda uhkustavalt kutsusime, kus õppisin laevamehhanikuks. Edasi järgnesid õpingud Tallinna Kalandustehnikumis. Selle lõpetamise järel algas raske, kuid küllaltki huvitav töö laevadel laevamehhanikuna ja hiljem laevastiku peamehhanikuna, mistõttu pidin ametikohustuste täitmiseks viibima ja töötama paljudes maailma erinevates paikades. Oma elukutsevalikut ei ole ma kunagi kahetsenud, sest see võimaldas ühendada meeldiva kasulikuga.

Ja lõpetuseks tahaksin kinnitada, et Helme lastekodu tolaegseid kasvatajaid, teenistujaid ja paljusid saatusekaaslasid meenutan ma alati tänutundega, sest nad andsid mulle eluks kaasa palju kasulikku. Oma lastekodukaaslasid olen ma südames pidanud alati õdedeks-vendadeks ja tundnud head meelt nendega kohtudes. Kahjuks on meie erinevad elu- ja töökohad muutnud need kohtumised harvadeks. Aga mis parata, selline on juba elu.

Olid aastad 1948 kuni 1957, oli Helme lastekodu, oli Eesti NSV Pärnus, 2007. aastal

Vello Jurma

Erna Vendel

SÜDAMEVALU

Kes tallas raja läbi Keisripalu
kes rajas selle tee.
kes avas väravad,
et surmuia kalki varju, hing kannataja,
viia võiks ta oma silmavee.

Kui vaikselt läbid surnuaia radu,
näed haura kõrval haud.
Ei kevadpäike – sügissadu
või viia siia varjund valu.
Ja ellujäaja
ahastuses olev hing
veab vaevu oma tuima
keha siia.

Murest murtuna
ta kaudu Keisripallu
sõtkut rada tuleb,
et viimast sügislille
armsamale viia.

Luule Soro

KODU JÄRVEDE KESKEL

Ma tulen su järvede sülle,
mind embavad Õhne jõe vood.
Aedades lõhnavaid lilli
tihti keegi mu lauale toob.

Siin päikesekiirte on soojus,
milles heldinult väreleb hing.
Ehkki õhtul ta läände loojub,
tean, hommikul algab uus ring.

On suveöö vaikne ja sume
täis ööbiku laksutust õhk.
Külla Hämari Koidule tuleb
lõhnab hurmavalt piibelet.

Oma kodu on kõikide lemmik.
Mul järvede keskel on see.
Kuis tahaks, et järgmine hommik
saaks taas siit alguse.

Lugu Helme allikast

Ammustel aegadel – veel sel ajal,
kui Helmes ei olnud kindlust, mille
varemeid me tänapäeval võime imet-
leda –, elasid selle ilusa looduse keskel
muistsed eestimaalased. Nad pidasid
jahti metsloomadele. Toidulaua rikas-
tamiseks kasvatati koduloomi ja hariti
põldu. Elati üksteise kõrval, armastati
ja kasvatati lapsi.

Siis saabusid rasked ajad. Anas-
tajate vaenuväed liikusid ka Helme
suunas. Mehed haarasid sõjariistad ja
läksid vaenuvägedele vastu. Raske ja
ohtlik oli see nii sõjateele minejatele
kui ka koju jäänud kaaslastele.

Enne sõjateele minekut kinkis üks
ilus ja tubli noormees oma kallimale
helmestega kaelakee. Kingituse üleand-
misel lausus ta: "Kui sul on raske, teki-
vad kahtlused minu healust sõjateel,
võta kaelakee, pane kaela, sul läheb
kergemaks. Rasked mõtted hajuvad.
Kaelakee sinu kaelas annab ka mulle
märku, et sa pole mind unustanud."

Aeg möödus. Keegi Helmes ei tead-
nud, mis sõjaväljal toimub. Noor neiu
sõrmitses noormehe kingitust ja kastas
seda pisaratega.

Siis juhtus aga see, et raske haigus
haaras neiu oma valdusesse. Ta küll
paranes, aga ta nägu, käed ja paljud
teised kehaosad olid moonduvad, kae-
tud kärnadest tekkinud nahavigastuste-
ga. Ta hakkas ennast oma moonduvad

väljanägemise pärast häbenema.

Sõjatee sai selleks korraks otsa.
Sõtta läinud mehed saabusid koju
tagasi. Neid võeti rõõmuga vastu. Ka
neiu vaatas seda rõõmu pealt, aga
eamalt. Ta häbenes oma noormehe
juurde minna. Ka noormees vaatas rin-
gi, otsides oma kallimat. Aga et ta oli
pikast teekonnast väsinud, läks peagi
oma kodusele asemele puhkama.

Noor neiu tundis suurt hingepiina,
igatsedes oma noormehe lähedust. Ta
võttis kaelakee, sõrmitses seda ja läks
allikale. Ta oli kuulnud, et helmeid
allikale andes aitab allikas murest ja
raskustest vabaneda.

Allikale jõudes heitis ta oma hel-
mestega kaelakee allikasse. Seejärel
pesi ta oma käsi, nägu ja kogu keha
allikaveega. Ta tundis sellest rõõmu ja
lootust, et kõik muutub paremaks. Kui
allika veepind rahunes, vesi selgines,
nägi noor neiu, et allikast vaatab talle
vastu noor ja ilus neiu. Ta tundis enda
ära sellisena, nagu oli enne haigestu-
mist.

Neiu oli ülimalt rõõmus ja läks
jooksujalu koju tagasi. Suur rõõm saa-
tis teda, sest kõik oli hästi lõppenud.

Tänapäevani kandunud legendist
saigi see paikkond endale nimeks
Helme.

Loo Helme allikast jutustas oma
kursuse kokkutulekul Mai Kolosov.

KIHILINE VORMIROOG

Valmistusaeg: 10 min
Küpsetusaeg: 40 min

Valmistusained:

Rakvere viiner	400 g
Porgand	100 g
Kartul	100 g
Suvikõrvits	200 g
Mugulsibul	100 g
Riivitud Eesti juust	150 g
Kanapuljong	2 dl
Vahukoore	2 dl

VALMISTAMINE:

• Puhasta aedviljad. Lõika kartul, porgand, suvikõrvits 1 cm suurusteks kuubikuteks. Kuumuta pannil õli ja prae aedvilju küpsemisjärjekorras kokku 10 minutit.

• Haki sibul peeneks ja pruunista õlis paar minutit
• Kalla praetud sibulale puljong, kuumuta keemiseni ja lisa vahukoore. Keeda tasasel tulel 5 minutit, siis sega juurde riivitud juust ja keeda veel paar minutit. Maitsesta soola ja pipraga.
• Võta ahjupott, määri see kergelt õliga ning laota põhja aedviljad. Aseta peale pikuti pooleks lõigatud viinerid ning kalla peale sibula-juustu kaste.
• Kuumuta ahi 180 kraadini ja küpseta vormirooga 15 minutit, siis tõsta ahjuteperatuur 200 kraadini ja küpseta veel 5–10 minutit.

SERVEERIMISVIHJE:

Vormirooga võib valmistada väikestes vormides, igapähele individuaalselt. Juurde võib serveerida värsket salatit.

Helme-Tõrva Elu

MIHKLI PÄEV
TÕRVA KULTUURIMAJAS

Mihklipäev lõpetas jüripäe-
vaga alanud suvepoolaasta.
Pärast seda elustus taas küla
seltskondlik elu. Peeti pidusid
ja tehti mihklituld.

**29. septembril
kell 18** süütame kultuurima-
ja õuel mihklitule. Külla tuleb
Lõuna-Eesti päästkeskuse
ennetusbüroo vanemspetsial-
ist Merle Liba, kes räägib lü-
hidalt algavast kütteperioodist
ja suitsuanduri vajalikkusest.

Kell 18.15 viskame võidu
kummikut ja mängime muid
naljakaid sportmänge.

Kell 19 alustame mõne tore-
da rahvaliku tantsu õppimist
ja kuulame laulustuudio laste
esinemist.

Kohtumiseni kultuurimajas!

ALA RAHVAMAJAS
OKTOOBRIST

**EAKATE RING HÖBETÄHT
JUHENDAJA ENE VILIPUU**
Saame kokku kolmapäeval,
8. oktoobril kl 14

NAISRAHVATANTSURÜHM
LIISUD

Teisipäeviti
alates 7. oktoobrist kl 19
JUHENDAJA ENE VILIPUU

**TANTSURING NOORTELE
JUHENDAJA KAIDI KUSKIS**
Alates 9. oktoobrist
igal neljapäeval kl 18

SRORDIRING

Igal esmaspäeval ja kolmapäeval
alates 6. oktoobrist kl 18.30

NÄITERINGIHUVILISED

Alates 15. oktoobrist
igal kolmapäeval kl 18

ALA RAHVAMAJAS
PUHKEÕHTU

24. oktoobril kell 21
Tantsuks Raen Väikene
Pääse 40 krooni

TEADE!

Tõrva linna on Eesti Punase
Risti kaudu saanud 112
kg jahu ja 112 kg makarone.
Eesti Punase Risti Valgamaa
Seltsi esindaja Aina Pääro
sõnul on kohaliku omavalit-
suse otsustada, kellele ja kui
palju neid jagada.
Tõrva linna sotsiaalkomisjon
arutas ja otsustas jagada
käesoleval aastal makaronid
ja jahu paljulapseliste (neli ja
enam last) perede ja toitja-
kaotuspensionari saavate laste
vahel. Lapse kohta antakse
2 kg jahu ja 2 kg makarone.
Paki saamiseks palutakse
pere esindajal tulla sotsia-
labiametisse Tartu tn 1
tööpäeval kella 8–16 kuni
31. oktoobrini.

Juubelivideo DVD on saadaval
Tõrva gümnaasiumi raamatukogus

Tõrva gümnaasiumi 90. aasta-
päeva video DVD valmis tänavu juu-
nis lõpuaktuste päevaks. Siin on roh-
kem kui tund aega vaatamist Tõrva
gümnaasiumis 14.–17. novembril
2007 toimunud sündmustest. Juube-
liaktusel peetud kõned ja esinemised
vahelduvad vilistlaste mälestustega

kooliajast.

DVD maksab 150 krooni ja seda
on võimalik osta Tõrva gümnaasi-
umi raamatukogust tööpäeval kell
8–18.

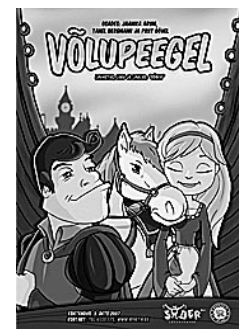
Hilma Karu
Tõrva gümnaasiumi
raamatukoguhoidja

Kultuurimajas alustab tööd
noorte teatritrupp

Loome teatri, mis kannab endas
sõnumit noortelt noortele. Õpime
julgelt ja loovalt ennast väljendama.
Tutvume improteatri ja selle põhi-
mõtetega. Läbi lavastuste avastame
pidevalt midagi uut ja vaatame ma-
ailma täiesti uue nurga alt.

Kui oled huvitatud teatrist ja ta-
had natuke rohkem selle eesriide taha
vaadata, tule kohale. Meie esimene
kokkusaamine toimub 6. oktoobril
algusega kell 17.

Külli Alumäe
Juhendaja

Tõrva kultuurimajas
mängitakse 7. oktoobril
algusega kell 11
etendust lastele.
Külla tuleb lasteteater Sõber,
kes esitab toreda näidendi

«VÕLUPEEGEL».

Pääse maksab 30 krooni.

Helme-Tõrva Elu tervitab uusi ilmakodanikke

MAIRO JÜRGENS
13.08.2008

KARL MARKUS KADAK
16.08.2008

MADLEEN VEBERSON
28.08.2008

KIRKE MIA VIHUR
29.08.2008

KERTU LUST
07.09.2008

Tõrva pensionäride selts *Eluratas*
tervitab oma liikmeid eakate päeva puhul
ja soovib neile tugevat tervist ning päikest päevadesse!

ILUTULESTIKE KORRALDAMINE JA PÜROTEHNIKA MÜÜK

Tõrvas Tööstuse 7
tel 505 5938
ALATI SOODSAD HINNAD!

OÜ SEMT

teostab katuse-, fassaadi- ja üldehitustöid.

Töö kiire ja korralik.

Tel 506 2377.

ELGA-MARIE NÖMMSALU
22.12.1921–27.08.2008

LEIDA KIRK
20.09.1927–06.09.2008

ANNA-ELMIIRA VILLING
29.12.1919–03.09.2008

Helme-Tõrva Elu
Väljaandjad: Tõrva linnavalitsus tel 766 1730, faks 766 1731,
Helme vallavalitsus tel 766 8452, faks 763 3332.

Toimetaja:
Talvi Must, tel 763 2504,
e-post talvim@torva.edu.ee.

Tehniline teostus ja küljendus
AS LITERO Valgas,
trükk AS TRÜKIS Jõhvis.